

inhoud

5
Jos Aerts

9
Samenwerken
Vooraf 9

12
Samenwerken
Ziekenhuizen...12
Lokale overheden...13
Politie- en brandweerzones...14
Bedrijven...16
Kenniss- en wetenschapsinstellingen...17
Provinciebestuur...17

19
Samenwerken naar realisatie Limburg 2.24
Klimaatneutraal...20
Taal en Onderwijs...23
Spartacus...24
Acquisitie...26

29
Geen sociale dumping

33
De kracht van de publieke ruimte

35
Een les geschiedenis

36
Tot slot

41
Bijlage Columns gouverneur in Het Belang van Limburg

48
Colofon

Samenwerken

Jos Aerts (*1949)

Amateurfotograaf sinds 1973

Specialiteit: Reisfotografie

Bezocht reeds vele landen in volgende werelddelen: Europa, Afrika, Azië, Noord- en Zuid-Amerika.

Verscheidene tentoonstellingen en publicaties in binnen- en buitenland.

www.travelstreet.com (onderaan klikken op reisfotografie)

Laureaat van diverse Fotowedstrijden over heel de wereld, met als voornaamste National Geographic Travel U.S.A; Grande Reizen België

Belangrijkste behaalde Awards in de amateurfotografie

Master-Titel bij FIAP met als thema: het leven in een kloostergemeenschap (2008)

Master-Titel bij PSA met als thema: reisfotografie (2011)

Ruby Membership Award U.S.A. (2009)

Fallon Award U.S.A. (2010)

World-Ranking: Sinds 1992 bekleedt hij de eerste plaats in de wereld in de sectie reisfotografie en staat sinds 1980 onafgebroken in de jaarlijkse World Top-10 (winnaar in 1983 en 1987).

Veel gevraagd jurylid en gastspreker in binnen- en buitenland.

Is door de Amerikaanse fotografie (P.S.A.) aangesteld als International Representative voor België en als Region Director voor West-Europa.

Jos Aerts

“Waar ik vroeger nauwelijks mensen durfde te benaderen heb ik door de fotografie geleerd al reizend mensen te ontmoeten. Zo groeide tegelijk mijn interesse voor andere culturen en levenswijzen.”

Dit zijn de treffende woorden van Jos Aerts, Limburger en internationaal vermaard en gelauwerd amateurfotograaf. Treffend omdat ze zo puur aangeven waar het vandaag in onze wereld eigenlijk allemaal om draait. Eerst is er de afstand voor het onbekende en het vreemde. Met als gevolg geen interactie en dus geen (h)erkenning. Daarna – en in dit geval via de lens – wel voorzichtig contact en vervolgens inzicht, begrip en interesse in die andere persoon, in die vreemde nieuwe wereld.

Sluiterijd, lichtinval en compositie hebben in de wereld van de fotografie een alles bepalende betekenis. Een opname is pas goed als ze ook voldoet aan een aantal technische eisen. Voor de echte fotograaf is er echter meer aan de hand. Het spel van lijnen, licht en kleur zijn evenzo belangrijk. Het allerbelangrijkste blijft echter het onderwerp. Bij Jos Aerts moet het beeld spreken en een verhaal vertellen. Moet het openheid uitstralen voor volk en culturen. Authenticiteit, menselijke activiteit en een dagelijkse niet-gemanipuleerde omgeving vormen de basis van zijn werk. Met gevoel voor de details en met zichtbaar respect voor de mens die gefotografeerd wordt, tilt Jos zijn werk op tot een ware kunstvorm. Waardig om in deze Rede een plaats te krijgen.

Jos Aerts, At the Ganges-ghats (India)

Jos Aerts, Heavy efforts (Nepal)

Samenwerken

Vooraf

De wereld waarin wij leven evolueert ongemeen snel, en hard. Mens en milieu staan onder immens zware druk. Er heerst wereldwijd grote onzekerheid over de toekomst. De Arabische lente zorgt voor een nieuwe omwenteling in de wereldorde. Ook bij ons in Europa overheerst de twijfel. De economische situatie is labiel. De muntunie vecht om te overleven. Bij de banken staat het water opnieuw tot aan de lippen. De beurzen kleuren rood. Europa verdampt stilaan ten nadele van de oprukkende mogendheden uit het Verre Oosten, Azië en Zuid-Amerika. Zelfs de VS, wereldmarktleider ziet vandaag meer sterren dan stripes. China steekt de neus aan de deur en wil zowel de eurozone als de VS behoeden voor een uitdijende schulden crisis. Maar tegelijk gebruikt ze deze hefboom om invloed en macht te winnen.

En dan is er de klimaatcrisis. Dat de aarde opwarmt staat inmiddels onomstotelijk vast; acties tegen de klimaatwijziging zijn dus dringend en dwingend. De klimaatop die in november in het Zuid-Afrikaanse Durban wordt gehouden moet hopelijk alle klimaatsceptici ongelijk geven. Wij staan voor grote uitdagingen. Fundamentele keuzes moeten worden gemaakt. Het is inmiddels 5 na twaalf.

Ten slotte kennen we wereldwijd honger en armoede. Nu weer schrijnend in de actualiteit in de Hoorn van Afrika. In haar Wereldvoedselrapport brengt de FAO jaar na jaar opnieuw stuitende cijfers: elke dag verhongereren er in de wereld 37 000 mensen. Bijna één miljard mensen leven permanent ondervoed. Elke vijf seconden sterft een kind jonger dan 10 jaar van de honger.

Ook dichterbij ons zijn de problemen van honger en armoede schrijnend. Gezinnen met kinderen die honger lijden nemen dag op dag toe. In sommige grootsteden is de vraag om voedselpakketten niet meer bij te houden en bestaan er al wachtlijsten. Naast de armoedemigratie komen meer en meer gewone gezinnen en alleenstaanden in de problemen. De leef- en minimumlonen zijn ontoereikend. Structurele oplossingen zijn noodzakelijk.

Als je snel wil gaan, ga je alleen, als je ver wil gaan, ga je samen!

De schulden crisis met een muntunie die op de rand van de afgrond staat doet Europa keuzes maken, en de Europese Unie kiest. Zij kiest voor verder verenigen en versterken, voor meer Europa, voor meer samenwerking. De problemen gezamenlijk aanpakken en dit in Europees verband. Samenwerken in solidariteit. Een Europese economische regering met fiscale bevoegdheden is niet voor morgen, maar de eerste stappen tot het aanmeten van een economisch keurslijf (besparen, saneren en hervormen) dat de lidstaatpartners op weg zet naar een versterkte economische positie in de wereld van morgen lijkt een feit. Deze versterkte economische samenwerking kan leiden tot een betere Europese integratie. Of het ook zal leiden tot een meer sociaal Europa blijft een open vraag. Daarover zal er strikt moeten gewaakt worden. Europa zal tenslotte om haar positie te vrijwaren ook moeten groeien. Ondanks alles zullen investeringen dus noodzakelijk blijven. De groei-agenda 2020 van de EU moet onverkort en zonder dralen uitgevoerd worden.

In al dit geweld proberen vele, zoniet alle regio's, dus ook onze provincie Limburg, zich te profileren. Om onze toekomst te waarborgen; onze welvaart te behouden en groei te realiseren. Weliswaar in alle bescheidenheid, want het provinciaal budget samengeteld met het vermogen van LSM is nog altijd minder dan de centen waarop een voetbalclub als bijvoorbeeld Chelsea of Barcelona drijft. Maar niettemin, deze karikatuur van een vergelijking mag ons echter niet verlammen. Het is niet omdat wij geen dure transfers kunnen realiseren, geen bakken geld ter beschikking hebben om de meest fantastische investeringen te bekostigen, dat wij bij de pakken moeten blijven zitten. Wel integendeel.

Dit brengt mij naadloos bij mijn eerdere Redes waarvan de titels blijkbaar nog lang niet koud zijn geworden. Op eigen kracht (2009) was een oproep aan de Limburgse beleidsmakers om in te zien dat de vele Europese en andere steunmiddelen niet langer automatisch naar onze regio zullen komen; dus dat we het zelf zullen moeten doen. Ambitie (2010) deed een oproep aan de Limburgers om ambitie te koesteren en de lat hoog te leggen. Te gaan voor kwaliteit in alles wat we doen. Te kiezen voor de hoogste norm. Dit jaar staat mijn rede in het teken van samenwerken. Samenwerken betekent samen iets maken, samen een doel bereiken, samen één. Met respect en begrip voor de onderlinge verschillen die er altijd mogen en zullen zijn.

Voor ons als Limburgers mag dit laatste zeker geen probleem zijn. Limburg is immers al één regio waar alle krachten worden gebundeld. Het unieke van onze provincie ligt nèt in die eenheid van structuren, van denken en van doen! Wij hebben bovendien een traditie van politieke samenwerking. Gekenmerkt door korte communicatie- en beslissingslijnen. De Limburgse belangen stonden hierbij altijd als objectief voorop. Dit moet zo blijven. Ik roep iedereen op, alle politici en beleidsmakers op de verschillende beslissingsniveaus, allen die verantwoordelijkheid dragen in onze provincie in de diverse sociaaleconomische instellingen en organisaties en opiniemakers om dit niet te vergeten! Zeker de nieuwe generatie politici moet zich snel bewust worden van de kracht van de Limburgse eenheid. Het feit dat ze het verleden niet ervaren hebben, mag hen niet doen zweren bij nieuwe methodieken. Het verleden heeft ons immers gebracht waar wij vandaag staan! Het heeft Limburg en de Limburgers de welvaart gebracht die wij vandaag kennen.

Bovendien zal de budgettaire ruimte van de verschillende overheden ons allemaal verplichten om samen te werken. Laat ons dat dan slim doen. Laat ons zorgen dat wij de “concurrenten” voor blijven.

Het realiseren van “Limburg 2.24” is zo een gemeenschappelijk objectief. Op zich een verbindend Limburgs project dat ons dwingt om buiten de eigen hokjes te komen. Van onze veilige doch statische positie weg te stappen over de grens naar een kruispunt van beweging. Waar we andere sectoren, deskundigheden of disciplines ontmoeten en samen gaan werken aan een beter en sterker Limburg. Met als doel de uitbouw van een hoogstaande kwalitatieve regio.

Laat ons dat streven naar dat “betere Limburg” voeden met een gezond optimis-

me. Limburgers zijn immers aardige en vriendelijke mensen. Laat ons niet op zoek gaan naar onze beperkingen, maar naar onze mogelijkheden. Optimistisch in het leven staan is een bewuste keuze en is vaak een kwestie van wilskracht. Een positieve uitstraling geven heeft zo zijn invloed op de omgeving en leidt daardoor makkelijker tot resultaten.

Samenwerken

Meer efficiëntie, kostenbewust handelen, maar ook modernisering en vernieuwing zijn resultaten van goede samenwerking. Beter en sneller gebruikmaken van elkaar sterkt en daardoor samen nog sterker worden, ook dat is een gevolg van samenwerken.

Slim en simpel.

De voorbeelden of aanbevelingen die hierna volgen moeten ons overtuigen dat de keuze voor samenwerking van verschillende actoren – op basis van verschillende motieven – de juiste weg is. Vreemd genoeg is vandaag lang niet iedereen daarvan overtuigd. Vaak blijven grote plannen steken op discussies over de details. Dat is jammer, want details zijn nu net die aspecten in een samenwerkingsmodel die het makkelijkst te regelen zijn. Het zal daarom zaak zijn om in een samenwerking niet alleen de inspanning, maar ook een stuk van je identiteit te durven delen. Durven eigenaar worden van de samenwerking is dus van uitermate groot belang.

Ziekenhuizen

De formele samenwerking tussen de ziekenhuizen en psychiatrische instellingen van Limburg kan meteen gelden als het schoolvoorbeeld van samenwerking. In 2008 – na tal van informele en formele verkennende gesprekken – mondde een rondetafelconferentie uit in een engagementsverklaring die gedragen werd door alle Limburgse ziekenhuizen en waarbij zij de intentie uitdrukten om samen te werken aan de verdere kwaliteitsuitbouw van de zorg in Limburg. In 2010 werd vervolgens de vzw Hospilim boven het doopvont gehouden: een gezamenlijk initiatief van 9 algemene ziekenhuizen en 3 psychiatrische instellingen. Hospilim vertegenwoordigt meer dan 4 000 bedden en staat in eerste instantie voor samenwerking op logistiek vlak en voor ontwikkeling van een gezamenlijk aankoopbeleid waardoor het rendement van de samenwer-

kende ziekenhuizen en centra wezenlijk verbeterd wordt. De middelen die zo vrijkomen kunnen dan ingezet worden om nog kwaliteitsvollere dienstverlening te bieden.

Met dit uniek samenwerkingsverband maakt Limburg een cruciale strategische keuze die naar de toekomst toe het zorgaanbod op een hoger niveau zal tillen en de betaalbaarheid moet garanderen.

Hiermee sluit Limburg aan op het concept van “Medisch Centrum Vlaanderen” en het “Flanders Care”-project die finaal gericht zijn op een cliëntgericht kwaliteitsbeleid in de zorgsector.

Lokale overheden

Lokale besturen zullen omwille van de budgettaire beperkingen nog meer gestimuleerd worden om na te denken over kostenbesparende initiatieven.

Niettemin worden zij in een snel wijzigende omgeving geconfronteerd met steeds hogere verwachtingen en complexere beleidsvraagstukken.

Lokale besturen nemen hierin hun verantwoordelijkheid en proberen onder meer door middel van samenwerkingsverbanden met andere lokale besturen of privépartners hun bestuurskracht te versterken en antwoorden te bieden op deze nieuwe behoeften. Bundeling van kennis en kunde leidt ontegensprekelijk tot betere dienstverlening.

De organieke regelgeving op gemeente en OCMW biedt nieuwe mogelijkheden voor een meer intense samenwerking tussen beide lokale entiteiten die kan leiden tot efficiëntiewinst en kostenreductie. Zo is er de mogelijkheid om samen ondersteunende diensten te organiseren bijvoorbeeld op vlak van logistiek, personeel of gedeeld gebruik van bepaalde infrastructuur. Een andere mogelijkheid is om bij de kleinere besturen, vanaf 20 000 of minder inwoners, gemeenschappelijke topambtenaren (secretaris, financieel beheerder, ...) aan te stellen voor de beide besturen.

De studie die Ernst & Young in opdracht van het provinciebestuur momenteel uitvoert moet een inzicht geven in de verschillende mogelijke vormen van samenwerking en de thema's of domeinen waarop dit prioritair tot gewenste resultaten kan leiden.

Samenwerking is voor zowat al de Limburgse lokale besturen een logische denkpiste geworden in hun zoektocht naar oplossingen voor de uitdagingen die zich aandienen. Met die samenwerking willen de lokale besturen vooral effici-

enter werken, kosten besparen en gezamenlijk expertise aantrekken die anders moeilijk te vinden – of te betalen – is.

De uitwerking van een globaal plan van aanpak voor het winterzout door de provincie en Infrac, dat recent aan de Limburgse gemeenten voorgesteld werd, is hier een illustratie van.

In de eerste fase regelt dit plan de aankoop van een strategische voorraad strooizout van 2 500 ton op provinciaal niveau nog vóór de komende winter intreedt. De provincie zal deze voorraad prefinancieren. In tijden van uiterste nood kunnen de gemeenten hier een beroep op doen.

In een tweede fase, vanaf 2012, evolueert dit plan naar een jaarlijkse gezamenlijke aankoop van al het strooizout via Infrac voor zover de gemeenten daar wensen gebruik van te maken.

Een gezamenlijke aankoop heeft ontegensprekelijk voordelen. Door groepering van de aankoop, wordt bij de leveranciers niet alleen een betere prijs afgedwongen, maar ook de beschikbaarheid van strooizout in exceptionele momenten is beter gegarandeerd. Fase 2 impliceert wel dat de Limburgse gemeenten evolueren naar een uniformisering van de strooiplannen.

Politie- en brandweerzones

De politiehervorming van eind jaren negentig werd nu al bijna twee jaar geleden officieel geëvalueerd en praktisch iedereen is het erover eens dat de politiehervorming een reuzenstap vooruit betekende. Dit betekent echter niet dat er geen knel- of verbeterpunten meer zouden zijn.

O.a. de grote diversiteit en de kleinschaligheid van de politiezones wordt in twijfel getrokken.

In onze eigen provincie bijvoorbeeld variëren de 17 korpsen van een twintigtal tot een driehonderdtal personeelsleden. Niet minder dan 10 van onze 17 politiezones tellen minder dan 70 operationele politieleden (politiemannen of -vrouwen).

Verder moeten we vaststellen dat er actueel een schaarste is aan korpschefs-mandaathouders. Actueel zitten al twee zones zonder. PZ Lanaken is o.a. om die reden gefusioneerd met PZ Maasmechelen. Binnen vijf jaar zullen voor nog 7 andere zones van onze provincie nieuwe korpschefs moeten gezocht worden.

Daarenboven is er de uitdaging van de aankomende budgettair moeilijke jaren. Als we weten dat de budgetten van de meeste Limburgse zones de afgelopen

jaren groeiden met meer (tot soms veel meer) dan het dubbel van de inflatie over dezelfde periode kan het niet anders dan dat deze inspanning niet kan blijven duren.

Om de politiezorg op niveau te houden en om een veilige provincie te blijven ben ik ervan overtuigd dat we tijdig maatregelen moeten treffen. Door middel van schaalvergroting kan op heel veel domeinen winst geboekt worden, zowel op operationele domeinen als op niet-operationele.

Praktisch alle zgn. functionaliteiten van de lokale politie (bv. onthaal, interventie, verkeer, handhaving openbare orde, recherche en slachtofferbejegening) met uitzondering wellicht van de wijkfunctie, komen in aanmerking. Daarbovenop zaken zoals intern toezicht, vertaling van wetgeving en reglementering in korpsinstructies, de verzekering van talrijke permanenties, ...

Op het vlak van de steundiensten komen zaken zoals personeelsbeheer, aankoopdienst, logistiek, ICT, (technisch en functioneel) systeembeheer, financieel beheer, ... in aanmerking.

Last but not least intenser gebruik van minder infrastructuur en middelen en substantiële rationalisatie van de officieren- en de middenkaders.

Daartoe wens ik de geesten in beweging te brengen. Ik overweeg om prof. Brice De Ruyver van de Universiteit Gent opdracht te geven om op korte termijn een doortimmerde studie in deze zin te ondernemen.

Zelfs als het niet meteen tot echte fusies van zones komt, kan er inmiddels al heel wat gebeuren op basis van vrijwillige samenwerking of associatie van zones. Zones moeten verder aangemoedigd worden om, daar waar er een winst situatie kan ontstaan, akkoorden en protocollen af te sluiten.

Dit alles zou zelfs logisch moeten zijn want straks evolueren wij in onze provincie naar één gerechtelijk arrondissement. De twee directeurs-coördinatoren werken vandaag al in één kantoor. Op vlak van recherche werken de twee federale politiediensten reeds nauw samen. Tegenover deze tendens tot éénmaking zet de lokale politie vandaag 17 zones. Dat is niet alleen moeilijk werkbaar, maar eveneens moeilijk te verdedigen.

Ik verzoek daarom de arrondissementscommissaris alsook de beide bestuurlijke directeurs-coördinatoren om op de talrijke overlegmomenten waar zij aan deelnemen in die zin te participeren en mijn spreekbuis te zijn en indien mogelijk, concrete initiatieven te laten inschrijven in de zonale veiligheidsplannen die volgend jaar in alle politiezones afgesloten worden.

Alle nieuwe zonale veiligheidsplannen zullen “samenwerking” als prioriteit moeten krijgen. Samenwerking tussen de politiekorpsen, maar evengoed samenwerking tussen de politiezones zal een noodzakelijke volgende stap zijn in de verdere modernisering van de politie.

Wat geldt voor de politiezones geldt evenzeer voor de brandweerkorpsen. Ook de brandweer is aan hervorming toe. Een eerste aanzet hiertoe werd gegeven met de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid. Uitgangspunt van deze wet is dat de brandweer niet langer gemeentelijk georganiseerd wordt, maar wel op zonaal niveau. Deze wet wacht – op het principe van de snelste adequate hulp na – nog steeds op uitvoering, maar resulteerde in Limburg wel in de oprichting van 3 operationele prezones.

De Limburgse dynamiek om op brandweerniveau nauwer samen te werken mag niet verloren gaan en de noodzakelijke hervormingen moeten doorgevoerd worden. In onze provincie is men hiervan overtuigd.

Daarom werden er met de burgemeesters van de 3 zones afspraken gemaakt om via een intergemeentelijk samenwerkingsverband verder werk te maken van een schaalvergroting met als doelstelling het niveau van de basisbrandweezorg in de hele provincie op te trekken, de efficiëntie van de brandweer te vergroten en het investeringsbeleid op elkaar af te stemmen om op die manier te komen tot een evenredige en rationele verdeling van manschappen en materieel.

Bedrijven

Wat geldt voor lokale overheden kan ook toegepast worden op de privé-ondernemingen. Bedrijven – zeker uit dezelfde sector of gelegen in dezelfde omgeving – kunnen toch makkelijk samenwerken. Samen aankopen, samen mensen inzetten, de lasten delen.

Samenwerken is toch een volgende stap van netwerken; na het “samen zaken doen” volgt “zaken samen doen”; met andere woorden de handen in elkaar slaan.

Gedeeld groenonderhoud, samen aankopen, gedeelde personeelsadministratie zijn maar enkele eenvoudige en voor de hand liggende samenwerkingsvormen. Met enige creativiteit zijn er mogelijk nog tal van andere activiteiten te vinden die een meerwaarde geven wanneer je ze gezamenlijk aanpakt. Hier ligt een onmiskenbaar braak terrein met hoog potentieel.

Kennis- en wetenschapsinstellingen

Limburg stimuleert de samenwerking tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Thematische incubatoren zowel op de site van Bioville als op deze van de Cleantech Campus (Greenville) in Houthalen zijn hier uitgesproken voorbeelden van.

Uitwisseling van ervaring en onderzoeksfaciliteiten tussen kennisinstellingen en bedrijven versterkt het proces van ontwikkeling en groei.

De toekomst van onze industrie ligt precies in haar kracht om innovatieve oplossingen te bedenken voor nieuwe uitdagingen. Vandaar dat onderzoek en ontwikkeling (op basis van samenwerking) de kern vormt van de concurrentiekracht van onze regio.

De idee van Labo Limburg vindt hier haar exponent. Het belang van de vermelde infrastructuren en de andere Limburgse wetenschapsparken (Wetenschapspark UH Campus Diepenbeek, Research Campus Hasselt, THOR-wetenschapspark Waterschei met Energyville, ...) reikt verder dan louter het aanbieden van ruimte, logistiek en diensten.

Het gaat hier om de ontwikkeling van kennisgedreven jobs en bedrijfsactiviteiten. Het gaat hier ook om het stoppen van de braindrain.

Het samenbrengen van al deze competenties en het richten en regisseren van deze instellingen op een gezamenlijk gekozen doel is de uitdaging voor de komende jaren. Hier kan het provinciebestuur in samenwerking met LRM een essentiële regisseursrol vervullen.

Provinciebestuur

In Limburg

Veranderende omstandigheden vragen een andere overheid. Wij moeten hier bewust van zijn. De interne staatshervorming vraagt om verandering en dwingt de provincies eigenlijk om voor henzelf een nieuwe rol te definiëren. Een rol die geen extra bestuurlijke drukte creëert, subsidiair is en tegelijk uniek. Een uitgelezen kans dus om het profiel van het bestuur te hertekenen. Misschien moeten we daarom durven nadenken over een andere typologie van (provincie-)besturen. Loskomen van de gekende paden en kijken waar de meerwaarde van het bestuur zou kunnen liggen, dat is de uitdaging waar wij voor staan. De besturing van de bovenlokale (lees: intergemeentelijke) samen-

werking zou hier een antwoord kunnen zijn. Toewerken naar specialismen en kennis en kunde ten dienste stellen – op vraag – van kleinere gemeenten en/of van verschillende samenwerkingsverbanden, is een tweede mogelijkheid. In beide gevallen positioneert het provinciebestuur zich als professionele competente partner die fungeert als opdrachtnemer en als facilitator van een proces van samenwerking en die binnen dit kader haar coördinerend vermogen en deskundigheid inzet ten bate van de partners en de gekozen doelstellingen. Het lijkt mij alleszins de moeite waard om deze piste te onderzoeken.

In Vlaanderen en België

Daarnaast blijft voor onze provincie de samenwerking met de Vlaamse, de federale en de Europese overheid nodig. Niets is vanzelfsprekender dan dat. De uitdagingen zijn immers gelijklopend.

Vlaanderen en Limburg staan samen voor een aantal prangende en grote maatschappelijke en economische uitdagingen. Vlaanderen wil deze uitdagingen niet zomaar aangaan, maar wil daarenboven excelleren op elk maatschappelijk domein: wetenschappelijk, economisch, ecologisch, onderwijskundig, sociaal, internationaal en bestuursmatig. Dat is een ambitieuze doelstelling, die nood heeft aan een aantal grote doorbraken.

Voor Limburg betekent dit dat we samen met Vlaanderen onze kansen moeten grijpen, voortbouwen op onze sterke punten en vooral antwoord moeten geven op de prioritaire vragen naar toegang tot werk, toegang tot onderwijs en toegang tot zorg.

Het Groenboek en Witboek voor een nieuw industrieel beleid in Vlaanderen, de conceptnota innovatiecentrum Vlaanderen en het programma van Vlaanderen in Actie zijn hierbij een leidraad geweest. Limburg wil hier een rechtmatig aandeel in nemen.

Internationaal

Samenwerking met Nederlands-Limburg (zeker nu de nieuwe Gedeputeerde Staten zijn geïnstalleerd moet er een versnelling in de samenwerking kunnen komen), met Noord-Brabant maar evenzo met de Havens van Antwerpen en Luik (Gateways to Europe) zijn belangrijke hefboomen om de Limburgse toekomst vorm te geven. De contacten met al deze partners zijn er. Ze zijn gegoten in charters, vast geankerd in structuren, uitgebreid neergeschreven in overeenkomsten en convenanten. Zaak is nu uitvoering te geven en concrete projecten

en acties te omschrijven waarop voortgang kan worden geboekt. Wij moeten dus, hoe moeilijk het soms ook is, op al deze domeinen zelf in actie gaan. Vandaar onze visietekst over de regionale economische en maatschappelijke ontwikkeling van onze provincie: Limburg 2.24 – een contract met de Limburgers.

Samenwerken naar realisatie Limburg 2.24

Limburg 2.24 is een pleidooi voor het versterken van het regionale beleid door het in handen nemen van de eigen verantwoordelijkheden in de ontwikkeling van Limburg. Limburg is een provincie met heel wat intrinsieke sterktes die, als ze op een goede manier voort uitgebouwd worden, kunnen zorgen voor een vrij unieke regio die veel te bieden heeft op het gebied van wonen, werken, leven en ontspannen. Zo is er de centrale ligging van Limburg in het Europese Middengebied, de talrijke open, groene ruimtes, het potentieel aan ontsloten industrieterreinen, alsook de korte afstanden en informele contacten tussen de Limburgse verantwoordelijken en de aanwezige sociale samenhang.

Het streefdoel is om Limburg tegen 2024 onderscheidend te maken ten opzichte van de omliggende provincies en regio's. Daarom moeten we het steeds beter willen doen en dit op alle beleidsdomeinen en voor alle mensen. Er moet een continu proces van bouwen aan de toekomst op gang komen, waarbij men bereid is om permanent bij te sturen en waar nodig aan te passen.

Limburg 2.24 bouwt voort op de visies en aandachtspunten van het eerste Limburgplan.

Met de uitvoering van het Limburgplan 2006–2009 werd een punt gezet achter de “reconversie” van onze provincie en dit met succes. Limburg heeft momenteel op veel domeinen een betere uitgangspositie verworven en heeft de vroegere achterstand vrijwel weggewerkt. Het werkloosheidsoverschot ligt om en bij de 1 500 werkzoekenden. De Limburgse economie moet zich nu verder sterken en zich ontwikkelen tot een dynamische, innovatieve en duurzame (kennisintensieve) economie.

In deze strategie vormen mensen het belangrijkste kapitaal. Daar moeten we de nadruk op durven leggen. Onze mensen, onze kennis, zijn een essentiële bouwsteen voor onze groei. Onderwijs, onderzoek, het stimuleren van debat en

creativiteit worden de allerbelangrijkste investeringen van de toekomst. Zij zijn nodig om de grote uitdagingen, te beginnen met de klimaatverandering, slim aan te gaan. Deze transitie moet ons morgen naast de noodzakelijke creatie van jobs en welvaart ook een antwoord geven op een aantal belangrijke sociaal-maatschappelijke uitdagingen die onze provincie kenmerken zoals de vergrijzing, de verarming en de verkleuring.

Limburg 2.24 wil dit proces begeleiden en sturen en wil een ambitieus traject uitzetten op weg naar het Limburg van 2024. Limburg 2.24 moet onze sociaal-economische koers voor de volgende 12 jaar vastleggen en moet tegelijkertijd onze regio wapenen tegen de concurrentie uit de rest van de wereld.

Limburg wil een topregio worden die duurzame welvaartscreatie garandeert. Dit betekent durven ambitieus te zijn door de zaken anders en beter te doen.

De Limburgse deputatie gaat met Limburg 2.24 een contract met de Limburgers aan om op tal van speerpunt domeinen onze provincie vorm te geven. De uitdaging zal ook hier weerom zijn om samen te werken; niet langer vanuit de eigen bevoegdheden denken en handelen maar gezamenlijk de gedefinieerde projecten aanpakken. Hiertoe mensen en middelen samen leggen en samen brengen en projectmatig het beleid gestalte geven. Ik selecteer hierna graag enkele relevante thema's.

Klimaatneutraal

2011 was het jaar waarop de ambitieuze klimaatdoelstelling van de provincie Limburg aan een eerste lakmoesproef werd onderworpen. Een lijvig studierapport werd opgeleverd met analyses, scenario's en aanbevelingen. Daarna was het aan Limburg om te doen waar velen blijven haperen: het omzetten van de studieresultaten naar de praktijk.

Niet evident, zeker nu de taken en bevoegdheden van de provincies onder druk staan door de interne staats hervorming. De "smeeroliefunctie" waar de provincies zich al decennialang op beroemen, zal in de praktijk moeten bewezen worden, willen wij ons klimaatbeleid een echte kans geven. Het bestuur zal haar transformatie van een in hoofdzaak administratief instituut naar een "maatschappelijk manager" in hogere versnelling moeten schakelen en nog veel meer inzetten op het effectief samenwerken. Een uitdaging op zich, maar de gelijktij-

dige ontwikkeling van beide processen – intern en extern – schept meteen ook kansen als wij het adagium “al doende leert men” voluit durven omarmen. Onze slagzin “Labo Limburg” waarmaken, ook buiten het labo en buiten het traditionele beeld van innovatie als een technologisch gegeven. Daar waar het gaat over maatschappelijke processen en adaptief beleid maken.

Het afgelopen jaar was een zoektocht. Aftasten, proberen, slagen, maar ook soms mislukken. Telkens wel zoveel mogelijk uitgaande van onze bewezen sterktes: campagnes opzetten, het opbouwen van gestructureerde samenwerkingsverbanden met sleutelorganisaties, de aanbodstrategie naar de gemeenten, enzovoort. Op die manier groeide een aanpak over vier sporen: de bedrijven, de gemeenten, de Limburgers en het provinciebestuur zelf.

De bedrijven

Limburg telt bedrijven in allerlei soorten, maten en sectoren. Om meer op maat met hen te kunnen samenwerken rond de klimaatdoelstelling, stapte de provincie aan boord van Cleantechplatform.be. Dat platform had als doel de ontwikkeling van milieuvriendelijke technologie (Clean Technology) meer kansen te geven. Onder impuls van de provincie en i.s.m. met POM Limburg en UHasselt werd die doelstelling uitgebreid naar de brede waaier van initiatieven naar of vanuit de bedrijfswereld die kunnen bijdragen aan een klimaatneutraal Limburg.

Het grote werk binnen Cleantechplatform.be gebeurt via elf do-tanks, waarvan er vijf logistiek worden ondersteund door de provincie, de overige door POM Limburg en UHasselt. Die do-tanks zijn werkgroepen met meestal een mix van bedrijven, beroepsfederaties, verenigingen, kennisinstellingen of overheidsdiensten die interesse hebben in een specifiek thema (mobiliteit, landbouw, natuur, biomassa, duurzame bedrijventerreinen, energie, duurzaam bouwen, ...). De eerste drie worden inhoudelijk begeleid door provinciale diensten, waardoor een maximale beleidsintegratie wordt beoogd. Een centrale denktank zorgt voor sturing en afstemming.

Het proces werd in gang gezet in 2011 en zal de volgende jaren ongetwijfeld vruchten afwerpen. Zo overweegt E.ON, het bedrijf dat de elektriciteitscentrale van Langerlo uitbaat en dat in 2008 verantwoordelijk was voor bijna 20 % van de Limburgse uitstoot, na intensieve onderhandeling om steenkool en aardgas volledig te vervangen door biomassa als brandstof. Daarnaast is een studie

lopende om de haalbaarheid van warmtenetten in Genk en omgeving te onderzoeken (industrieel, particulier of beide) en staat een provinciale campagne over groene warmte en de correcte afstelling van verwarmingsinstallaties in de steigers. Uiteraard lopen er ook verschillende projecten rond hernieuwbare energie (wind, zon, biomassa) en het stimuleren van elektrische voertuigen. Er is dus – letterlijk – heel wat in beweging.

De gemeenten

Het lokale beleid heeft een relatief grote impact op het dagelijkse leven. Ook Europa heeft dit in de gaten. Een tweetal jaar geleden lanceerde de Europese Commissie een oproep naar alle Europese steden en gemeenten om het zogenaamde Burgemeestersconvenant (Covenant of Mayors) te ondertekenen. Daarmee engageren gemeenten zich om (minstens) 20 % minder broeikasgasen uit te stoten tegen 2020.

Samen met Infrac, Dubolimburg en de Bond Beter Leefmilieu werkte de provincie een aanbod uit om het behalen van die Europese doelstelling voor de gemeenten zo makkelijk mogelijk te maken en hen meteen te stimuleren – niet verplichten – om te “gaan voor klimaatneutraal”. Ze krijgen een model aangereikt voor een eigen gemeentelijk klimaatplan, kant-en-klare meetgegevens voor een nulmeting en de basis voor een actieplan. Bovendien kunnen we de gemeenten een “klimaatkorf” aanbieden: een dataset op maat die op een eenvoudige en snelle manier een beeld geeft van de invloed van het klimaat en het klimaatbeleid op het eigen grondgebied.

De Limburgers

Limburg heeft veel troeven in huis om een welvarende klimaatneutrale provincie te worden, maar dat kan enkel indien alle Limburgers overtuigd zijn van het belang ervan en ook hun steentje bijdragen. De provincie probeert een breed bewustzijn en engagement te creëren, bijvoorbeeld via campagnes (rond klimaat, isoleren, mobiliteit, streekproducten, ...), via artikels in kranten en magazines, via sociale media (Facebook, Twitter, ... en de website www.limburgklimaatneutraal.be, door inhoudelijk aan te haken bij klimaatvriendelijke initiatieven van derden en niet te vergeten via het Limburgse “Klimaatparlement”.

In het Klimaatparlement zitten in de eerste plaats de grote maatschappelijke ledenorganisaties (vakbonden, werkgeversorganisaties, diverse socioculturele verenigingen, ...). Aanvullend werden nog 20 bedrijven uitgenodigd die niet al-

leen een grote verantwoordelijkheid hebben op het vlak van CO₂-uitstoot, maar in veel gevallen ook grote werkverschaffers zijn in Limburg. Tot slot zitten ook de Limburgse hogescholen en UHasselt in het halfroond omwille van hun wetenschappelijke inbreng en omdat zij mee zorgen voor de vorming van de volgende generatie. Van de leden wordt verwacht dat zij de stem van de bevolking laten horen, dit keer vanuit een andere insteek dan via de gewone politieke weg.

Het provinciebestuur zelf

Wie veel verlangt van anderen, moet zelf het goede voorbeeld geven. Voor het provinciebestuur is dit niet anders. Om het klimaatbeleid vorm te geven, doen wij een beroep op de (vrijwillige) inzet van tal van organisaties en van de bevolking. Daarom moeten we zeker ook in eigen boezem kijken en ons de vraag stellen: hoe kunnen wij klimaatneutraal worden in onze werking als bestuur?

Vast staat dat dit heel wat inspanningen zal vragen, zowel naar gebouwen of infrastructuur als op het vlak van bewustwording, gedrag en werkorganisatie. Binnenkort zullen de resultaten van een eerste onderzoek bekend worden gemaakt. Die zullen ons een precies beeld geven van waar verbeterpunten zitten. Die zullen we aanpakken met evenveel overtuiging en engagement dan we van anderen verwachten. De afspraken hierover zijn gemaakt en de nodige middelen zullen vrijgemaakt worden.

Taal en Onderwijs

De Staten-Generaal “Taal is van iedereen” kwam er nadat duidelijk was dat er in onze provincie heel wat problemen zijn op vlak van taalvaardigheid en talenkennis. De bedoeling van de Staten-Generaal was allereerst om een boodschap uit te dragen van gezamenlijk engagement. Naast de brede maatschappelijke analyse en een goede omschrijving van het probleem stond tijdens de Staten-Generaal de uitwisseling van enkele “best practices” geagendeerd die alle deelnemers moest motiveren om tot actie over te gaan. Deze Staten-Generaal mag dan een succes genoemd worden, maar het mag geen einddoel zijn. Daarvoor is het thema voor Limburg te cruciaal. Taalachterstand (kennis van het Nederlands) bij tal van groepen in onze samenleving is één van de belangrijkste oorzaken van de moeilijke doorstroming in het onderwijs. Er moet daarom een breed draagvlak worden gecreëerd dat een collectief maatschappelijk project rond taal en taalvaardigheid wil dragen. Een totaalaanpak die mensen en mid-

delen wil mobiliseren vanuit alle maatschappelijke domeinen, van onderwijs over jeugdwerk tot de verschillende leefgemeenschappen zelf. Tegelijk moet een beleidsproces worden gestart dat daadwerkelijk sturing geeft aan alle initiatieven.

Talenkennis is dus essentieel. Met die vaststelling wordt gepleit voor een krachtige strategie die voldoende middelen mobiliseert om aan de basis, in de thuisomgeving en het kleuter- en lager onderwijs de talenkennis dringend te verbeteren.

Taal is de toeleiding tot opleiding, kennis, werk, integratie en ontwikkeling. Door taal te versterken vergroten wij bovendien de kansen op de juiste, meest passende, studiekeuze en op een succesvolle schoolloopbaan. Kinderen, vooral uit de zogenaamde kansengroepen moeten gestimuleerd worden om goed Nederlands te kennen en vooral te studeren. Het is belangrijk voor henzelf willen ze hier later een goed leven kunnen uitbouwen. Maar het is evenzeer belangrijk voor de Limburgse samenleving, want anders blijft er een potentiële groep van mensen (met hun competenties en talenten) onbenut.

Naast kennis van het Nederlands en de buurtalen Frans, Engels en Duits moeten onze jongeren ook gestimuleerd worden om technisch en beroepsonderwijs te willen volgen. Onder meer in de Toekomstindicator van VOKA – KvK-Limburg wordt deze problematiek goed omschreven. Leerlingenaantallen zowel in technisch en beroepsonderwijs zitten in een blijvende dalende trend. Ten overstaan van 2002 rekent men zelfs op een daling van bijna 10 %. Voor een provincie als Limburg waar de economie nog voor een belangrijk deel geïndustrialiseerd is, is dit geen goeie zaak. Er dreigt met andere woorden een tekort aan technisch geschoold personeel. De initiatieven die VOKA samen met het RTC neemt om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken verdienen daarom aandacht en opvolging. Het realiseren – via een “bruggenbouwer tussen onderwijs en arbeidsmarkt” – van arbeidsmarktgerichte opleidingen en werkpleklers zijn maar enkele van de vele goede initiatieven die kunnen genomen worden. Het zal de technische en technologische opleidingen een nieuw perspectief geven dat bovendien rechtstreeks leidt tot een echte job.

Spartacus

De mobiliteit van morgen moet intelligenter en duurzamer worden georganiseerd. Mobiliteit van goederen en mensen is naast een element van economische groei ook een vorm van sociale emancipatie.

Rekening houdende met de verwachte groei van de mobiliteitsbehoefte zijn investeringen in de toekomst onvermijdelijk. Wereldwijd zijn de transportsystemen van steden en regio's bepalend voor hun imago en concurrentiepositie. Tegelijkertijd vraagt dit een aantal belangrijke maatschappelijke keuzes. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de vraag naar volledig dekkende mobiliteit die tegelijk veilig, duurzaam en efficiënt is de komende decennia alleen maar zal toenemen. Er moet daarom actief gezocht worden naar oplossingen om deze duurzame mobiliteitsvisie te realiseren. Openbaar vervoer is het antwoord op de mobiliteitsuitdaging van de toekomst. Openbaar vervoer zal een essentieel onderdeel zijn van een groene mobiliteit die schoner, stiller en energie-efficiënter is, waarbij een optimale afstemming tussen de verschillende vervoersmodi een cruciaal gegeven wordt. Voor Limburg vormt daarom de ontwikkeling en uitvoering van het Spartacusproject de sleutel naar de toekomst.

Een regio is maar waard wat zijn vervoerssystemen waard zijn!

De Vlaamse Regering heeft onlangs beslist om het Spartacusplan in Limburg integraal uit te voeren. Een voor onze provincie zeer belangrijke beslissing die een upgradng betekent voor de mobiliteit in Limburg en die ons openbaar vervoersnet met dit systeem van sneltrams modern, snel en toegankelijk maakt. Er komt een netwerk met drie sneltrams met daarop aangesloten een net van buslijnen. Lijn 1 (33 km van Hasselt naar Maastricht) zal volledig geëlektrificeerd worden en zal naast een geraamde verplaatsing van 6,8 miljoen reizigers extra per jaar een serieuze hefboom betekenen voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de (kennis) as Hasselt – Maastricht. Voor de lijnen 2 (Hasselt – Genk – Maasmechelen) en 3 (Hasselt – Neerpelt – Lommel) werd eveneens een positieve beslissing genomen zodat de nodige stappen naar uitvoering hier ook kunnen gezet worden. Limburg hijst zich met dit ambitieuze Spartacusproject naast grote Franse, Duitse en Zwitserse steden die toch wel als voorbeeld gelden voor een geslaagde ontsluiting op vlak van openbaar vervoer. Niettemin kent het Spartacusproject tot op de dag van vandaag nog heel wat kortzichtige kritiek die niet altijd ingegeven is door een goede kennis van zaken. Nochtans heeft dit sneltramproject alle reden om te slagen n t omdat het meer betekent voor onze regio dan enkel een "snelle tram". Het geeft de volgende decennia zowel ruimtelijk als op vlak van openbaar vervoer een ontwikkelingspotentieel aan Limburg dat zijn gelijke niet kent. Studies wijzen immers uit dat er heel wat directe en indirecte – en zeker op de langere termijn – positieve effecten te meten zijn in gebieden die met lightrail of sneltrams ontsloten worden. Bovendien zijn wij niet de enige provincie, maar straks wel

de eerste provincie in Vlaanderen, die met sneltramlijnen zullen uitgerust worden. In Vlaanderen zullen gelijkaardige sneltramprojecten opgezet worden in zowat alle provincies. De lijst is inmiddels bekend, Antwerpen – Oostmalle en Antwerpen – Wommelgem – Ranst; Sint Niklaas – Dendermonde – Aalst; vanuit Brussel naar Boom, Aalst en Heist-op-den-Berg; vanuit Leuven naar Tervuren, Tienen, Diest en Aarschot; Knokke – Duinkerke; Torhout – Brugge – Oostende; Zeebrugge – Brugge – Torhout en tot slot Roeselare – Kortrijk.

Voor al deze projecten zal Spartacus als voorbeeld dienen. Het is dan ook niet te begrijpen dat sommigen in Limburg hierover blijven kritiek geven. Want doorkruis heel Europa. Vele belangrijke steden en regio's in Frankrijk en Duitsland kennen een lightrail als snelle, veilige en duurzame verbinding. Overal waar men toekomstgericht investeert in openbaar vervoer is men met dit soort projecten bezig. Laat ons die spreekwoordelijke "trein" dan ook niet missen!

Acquisitie

Limburg wil groeien naar een top-investeringsregio in het hart van Europa. Hiertoe moeten de 5 geselecteerde economische clusters, ICT&Media, Life Sciences, Cleantech&Energy, Logistiek en Automotive verder worden versterkt zodat in die sectoren nieuwe bedrijvigheid kan worden aangetrokken. De aanwezigheid van ruimte, kennis, logistiek en groen vormen hier de aantrekkingspolen bij uitstek.

Onder de noemer "www.locateinlimburg.com" en onder de coördinatie van de investeringsmaatschappij LRM worden de Limburgse troeven wereldwijd vermarkt naar een professioneel publiek.

De contacten met China – zowel met de provincie Jiangsu als met de steden Changzhou, Nanjing, Suzhou en Yangzhou – moeten worden geïntensifieerd. Een proactieve en een gepersonaliseerde aanpak is hier wenselijk.

Het is bovendien duidelijk dat logistiek door de Chinezen als een groeimarkt wordt beschouwd. Hier liggen dus duidelijk kansen voor ons. Binnen de Acquisitiewerkgroep Logistiek, die fungeert onder het voorzitterschap van POM-Limburg/Logistiek Platform Limburg en samengesteld is uit vertegenwoordigers van LRM, Agentschap Ondernemen en NV De Scheepvaart werd de afgelopen maanden een Limburgse acquisitie- strategie uitgewerkt die

tot doel heeft het aantrekken van bijkomende logistieke volumes alsook het aantrekken van mogelijke investeerders naar onze provincie.

Regio's waar op logistiek vlak in eerste instantie op gefocust wordt zijn Jiangsu (China) buiten Europa en Nord-Rhein Westfalen (Duitsland) binnen Europa.

In Duitsland gaat de aandacht vooral naar projecten waarbij logistieke operaties uit Duitsland kunnen worden geconsolideerd met volumes uit andere regio's (FR, NL, BE, ...).

In China willen we ons vooral concentreren op het verder concretiseren en het valoriseren van de samenwerkingsovereenkomst die de provincie Limburg in mei 2010 sloot met de Chinese provincie Jiangsu. Om concrete invulling te geven aan deze samenwerkingsovereenkomst worden een aantal acties voorbereid die de internationale uitstraling van onze provincie op het gebied van logistiek een serieuze boost zouden moeten geven. Allereerst zal het "Locate In Limburg" een bijdrage leveren op het Logistiek seminarie dat op 27/10 door Flanders Investment & Trade zal worden georganiseerd in Guangzhou, China. Aansluitend zal het "Locate in Limburg" op 31/10 assisteren bij de ondertekening van een Memorandum of Understanding (MOU) tussen VOKA-Limburg en de Chinese Council for the Promotion of International Trade (CCPIT) van de Chinese provincie Jiangsu. Ten slotte organiseert "Locate in Limburg" tussen 1/11 en 6/11 een logistieke roadshow naar individuele bedrijven in de provincie Jiangsu. Het is de bedoeling om met een beperkte delegatie business meetings te houden met decisionmakers uit het bedrijfsleven die de ambitie en het potentieel hebben om de Europese markt te veroveren.

Naast de aandacht voor China en Duitsland in het kader van logistiek worden er eveneens clusterstrategieën uitgewerkt voor de sectoren ICT&Media, life sciences, cleantech en automotive. Volledig in lijn met deze strategieën zullen wij ook trachten contacten uit te bouwen met Korea (Expo), Venlo (Floriade) en straks Californië (Silicon Valley).

Samen met LRM en de acquisitie-stuurgroep "Locate in Limburg" wil ik in deze Rede de oproep naar Limburgers in het buitenland versterken; beste internationale Limburgse ondernemers, ontwikkel een Limburgreflex: word ambassadeur van Limburg, doe "business" in Limburg of met Limburgers. Laat uw omgeving en uw netwerkcontacten in het buitenland kennis maken met de troeven

die Limburg te bieden heeft. Uw bedrijfswebsite, uw profiel op Facebook of LinkedIn, ... zijn voor ons van kapitaal belang om Limburg internationaal uit te dragen. Wij zullen op korte termijn een netwerkplatform opzetten waar we alle Limburgse ambassadeurs in het buitenland op verenigen: “Be proud to do business in Limburg.”

Bij twee thema's wil ik in deze Rede iets uitgebreider stilstaan. De problematiek van de armoede enerzijds en de kracht van de publieke ruimte anderzijds. Om tot slot te eindigen met een les in geschiedenis.

Geen sociale dumping

Het algemeen welzijn van de Limburgers moet in alles wat wij doen blijven voorop staan. Dit betekent dat wij aandacht moeten blijven hebben voor die mensen die het in onze samenleving minder goed hebben. Die minder middelen hebben, minder mogelijkheden, minder kansen. Zij die echt in de miserie zitten mogen wij niet laten vallen.

Minstens 106 000 Limburgers (13 %) hebben een inkomen dat niet volstaat om een normaal leven te leiden. Hun inkomen ligt onder de Europese armoedegrens.

56 % van de Turkse en Marokkaanse gezinnen in België moeten het rooien met een inkomen onder de Europese armoedegrens.

Minstens 15 500 Limburgers (2 %) moeten rondkomen met een inkomen dat te weinig is om te overleven.

21 % van alle leerlingen in het secundair onderwijs in Limburg loopt een groot risico om de school te verlaten zonder diploma of getuigschrift.

Het wiegje van 10 % van alle baby's die in een jaar in Limburg geboren worden¹ staat in een kansarm gezin.

Armoede is een sociaal feit. Het staat los van de keuzes die individuen in hun leven maken. Het is geen zelfgekozen toestand, maar een gevolg van sociale uitsluiting en die uitsluiting is structureel. Vaak vergeten we dat: als we geld investeren in armoedebestrijding dan willen we direct resultaten zien. Raar maar waar, we willen dat de armen veranderen (en liefst heel snel) want die samenleving veranderen dat duurt te lang of dat willen we niet. Op die manier blijven de resultaten natuurlijk uit. Dat is dan een argument om niets meer te doen en met de vinger naar de armen te wijzen: ze willen niet, het is hun eigen schuld. Zo komt het dat we, als we niet goed nadenken over waar we mee bezig zijn, onder het mom van armoedebestrijding, niet de armoede maar de armen gaan bestrijden.

¹ Percentage berekend op het gemiddeld aantal geboortes in 2007-2008 en 2009

Hiervoor moeten structurele oplossingen gezocht worden die daadwerkelijk de oorzaak van dat “minder hebben” wegnemen. Dit kost moeite en is niet evident. Dit vraagt een mentale bereidheid om soms zaken anders te organiseren, anders in te richten, anders te begrijpen. Dit vraagt een inspanning van onze maatschappij. Niet gemakkelijk maar wel noodzakelijk. Want meer en meer mensen komen aan de rand van hun kunnen. Soms door eigen onmacht, onkunde, maar soms ook door omstandigheden buiten hun wil. Echtscheidingen, faillissementen, ziekte, ongeval, ... Alle menselijke en heel verklaarbare situaties.

Werken aan armoede en sociale uitsluiting betekent in de eerste plaats open staan en tijd geven: niet zelf opnieuw kwetsen en veroordelen. Het betekent waardering geven aan mensen (een positieve hulpverlening) en open staan voor hun manier van kijken en leven.

Als men mensen wil brengen bij hun eigen kracht, moet men focussen op wat wel goed gaat, ook al zijn dat maar kleine dingen en niet voortdurend de schijnwerpers richten op wat slecht gaat, want daar zal de eigen kracht niet liggen. Thuiscompagnie, het project dat met LSM-middelen in 2011 werd gestart om de levenskwaliteit van gezinnen in armoede te verhogen, wordt hiermee geconfronteerd. Verscheidene verzorgenden, die de gezinnen ondersteunen bij huishoudelijke activiteiten en daardoor dicht bij hen staan, verbazen zich over de negatieve focus die sommige hulpverleners, blind voor alle inspanningen die de gezinsleden doen, blijven leggen. Terwijl de gezinnen juist waardering nodig hebben om hun eigen kracht te vinden en te ontwikkelen. Gelukkig zijn er ook hulpverleners die vanuit een open houding mensen in armoede willen ondersteunen, die plaats geven aan onmacht en zich niet laten meeslepen in een negatieve, neerwaartse spiraal.

Een beleid dat armoede wil tegengaan moet alles in het werk stellen om de ontwikkelingskansen en sociaaleconomische toekomstperspectieven van elk kind te vrijwaren. In die strategie kan het op maat ondersteunen van hun ouders, op verschillende levensdomeinen, niet ontbreken. Dat was onder meer een boodschap die we gehoord hebben tijdens de recente overlegronde kinderarmoede in dit Provinciehuis.

Chronische stress in gezinnen heeft een zeer negatieve impact op de kinderen. Ouders die voortdurend worden geconfronteerd met de druk van verwachtingen waaraan ze niet kunnen voldoen, geraken uit hun evenwicht.

Lokale actoren kunnen de druk verminderen door hun verwachtingen bij te stellen en ouders in armoede de steun te geven die ze nodig hebben. Men moet daarvoor niet altijd nieuwe initiatieven uit de grond stampen; maar het bestaande kan wel worden verrijkt en versterkt om ook betekenis te hebben voor mensen in armoede. Organisaties kunnen hiervoor de deskundigheid inroepen van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede. Deze ervaringsdeskundigen hebben zelf een lange periode van armoede meegemaakt, ze hebben die ervaring verwerkt en aangevuld. Limburg is de eerste provincie waar elke organisatie (met betaling van een vergoeding) een beroep kan doen op een TAO. Dit is een pool van ervaringsdeskundigen die organisaties kunnen ondersteunen om de discussie over een veranderingsproces binnen de eigen organisatie te starten.

Limburg is een tiental verenigingen waar armen het woord nemen, rijk. Het is belangrijk dat lotgenoten elkaar kunnen ontmoeten. Nog belangrijker is het dat lokale actoren af en toe eens hen bezoeken om te horen wat er leeft. Deze verenigingen vormen ook een kanaal om mensen te bereiken die hebben afgehaakt en die niets meer van de samenleving en haar vertegenwoordigers verwachten.

Werk hebben is een middel om uit armoede te geraken. Maar dat veronderstelt wel dat er werk is dat wat betreft loon en arbeidsvoorwaarden familievriendelijk is.

De huidige vervangingsinkomens en het leefloon zijn niet toereikend om als normaal burger te kunnen meedraaien in de samenleving. Voor wie niet kan werken, moeten die dus omhoog!

Het lokaal bestuur kan investeren in meer sociale huurwoningen, die liefst ook nog ingepland zijn over het hele grondgebied van de gemeente. Inkomensgerelateerde huurprijzen maken een groot verschil in de portemonnee als je inkomen in de laagste categorie valt. Wonen in sociaaleconomisch gemengde buurten houdt de segregatie tegen.

De buurt waarin kinderen opgroeien moet stimulerend zijn met plaatsen om veilig te spelen en te ravotten. De brede leefomgeving heeft een belangrijk effect op zowel de cognitieve als de emotionele ontwikkeling van kinderen. Je vakantie moeten doorbrengen in een appartement of buiten kunnen gaan spelen en andere kinderen ontmoeten, maakt een groot verschil. Ook voor de ouders van die kinderen trouwens. In jeugdverenigingen, speelpleinen, sport- en jeugdclubs krijgen kinderen de kans om iemand te zijn. Goede en voor iedereen toegankelijke jeugdinfrastructuur blijft belangrijk.

Een sociale kruidenier kan aanvullend zijn op of soms een alternatief vormen voor de voedselbedeling die mogelijk als stigmatiserend en vernederend kan ervaren worden. Bij een sociale kruidenier kunnen mensen zelf kiezen wat ze kopen. Maar de prijs ligt er behoorlijk lager dan in de supermarkt. De producten worden in het groot aangekocht en er zijn afspraken met lokale leveranciers en met het plaatselijke OCMW. Een sociale kruidenier is meer dan een winkel: de klanten worden warm onthaald en kunnen er ook terecht voor een babbel. Zo'n sociale kruidenier kan je echter niet zomaar in een gemeente inplanten: de lokale gedragenheid moet 100 % zijn en mensen in armoede zelf moeten er een belangrijke rol in spelen.

Kinderopvang kan ondersteunend zijn zowel voor werkende als werkloze ouders. Kinderen komen er in een omgeving terecht die hun ontwikkeling stimuleert. Als ouders in armoede er hun baby's niet naar toe brengen, kan men op zoek gaan naar wat er nodig is zodat ze er wel gebruik zouden van maken. Ouders in armoede moeten zich er kunnen thuisvoelen en er zich niet, voor de zoveelste keer, als onwaardig bekeken voelen. Ouders moeten er ook de kans krijgen om van gedachten te wisselen met andere ouders zodat ze kunnen leren van elkaar. Ook hier ligt uitsluiting soms in een klein hoekje: het collectief verpamperen van alle kindjes – ook als het niet nodig is – is voor ouders die het financieel niet breed hebben, onbegrijpelijk en niet betaalbaar.

De grote ongelijkheid in onderwijsprestaties in Vlaanderen blijkt meer dan in andere ontwikkelde landen, geënt op de sociaaleconomische achtergrond van het gezin waarin men opgroeit. Met andere woorden: in andere landen selecteert het onderwijs minder op basis van het sociaaleconomische milieu dan in Vlaanderen. Er moeten dus mogelijkheden zijn om de reproductie van sociale ongelijkheid tegen te gaan. Dat zal niet gebeuren door te sleutelen aan de kant van de leerlingen alleen. Zolang er wordt les gegeven alsof alle leerlingen ouders hebben die hen kunnen helpen met hun huiswerk en het structureren van de leerstof, lijkt achterstand onvermijdelijk voor diegenen die dat type ouders niet hebben. De punten die het onderwijs uitdeelt weerspiegelen nog te veel het culturele kapitaal van de ouders.

De cijfers over de levensverwachting van mensen illustreert nog het best hoe onrechtvaardig armoede is. Mensen uit de onderste lagen van de bevolking leven minder lang en zijn dan ook nog eens minder gezond. Wie onderaan die ladder bengelt, loopt de grootste gezondheidsrisico's. Tegelijk veroorzaakt

ziekte ook armoede. Wie langdurig ziek is wordt afhankelijk van een (te lage) uitkering terwijl de medische kosten oplopen. Via het toepassen van de derdebetalersregeling kunnen huisartsen voorkomen dat mensen om financiële redenen hun doktersbezoek uitstellen: de patiënt betaalt na consultatie alleen het remgeld, de rest van het honorarium wordt door het ziekenfonds rechtstreeks aan de huisarts betaald. Het is een mooi systeem, maar niet alle patiënten kennen het of schromen zich om ernaar te vragen. Een eenvoudige sticker waarop staat dat de huisarts bereid is te werken via het derdebetalerssysteem kan helpen.

Wijkgezondheidscentra worden gefinancierd via de regeling forfaitaire betaling. De patiënt die bij hen een medisch dossier heeft, betaalt zelfs geen remgeld. Wijkgezondheidscentra voeren ook preventieve en gezondheidsbevorderende acties uit. De huisartsen die eraan verbonden zijn, hebben er alle belang bij (ook financieel) om de patiënt zo gezond mogelijk te houden. In Limburg zijn twee wijkgezondheidscentra actief. Het concept is veelbelovend omdat deze centra naast aandacht voor het medische, altijd rekening houden met de bredere welzijnsaspecten van de patiënt en wijd open staan voor samenwerking met andere lokale partners (Kind en Gezin, CLB, ...).

Armoedebestrijding is een zaak voor iedereen. Mooi en veelbelovend zijn initiatieven zoals “Instapje” dat jonge mama’s op ongedwongen en gemoedelijke wijze leert hoe ze hun baby’s kunnen stimuleren. “Op Stap, Eerste stappen, Tuimelwerking” bieden ontmoetingsplaatsen voor ouders en hun jonge kinderen. Deze verhoogt en versterkt de pedagogische draagkracht van gezinnen. Lokale initiatieven worden vaak gedragen door geëngageerde mensen die vanuit een frisse kijk en een duidelijke visie samenwerking zoeken met andere organisaties. Deze initiatieven houden ons wakker en bewaken dat armoedebestrijding niet wordt verward met het bestrijden van overlast!

Een provincie die zichzelf uitroept tot hoogkwalitatieve regio moet er minstens naar streven om (kans)armoede te bannen.

De kracht van de publieke ruimte

Geef de publieke ruimte een identiteit. Kies voor kwaliteit en maak samen van Limburg een unieke stadsregio.

Onze steden en gemeenten moeten daarom meer nog dan nu het geval is blijven op zoek gaan naar hun sterke lokale punten en deze kwalitatief en slim invullen en vermarkten. De beste ideeën liggen immers op straat of komen tot stand in netwerken. Simpele inzichten zijn vaak de sleutel voor ontwikkeling en daarop moeten wij durven inzetten en investeren.

Het beeld van Limburg als één grote groene stadsregio kan maar werken als alle onderdelen perfect op elkaar inspelen. Limburg als stadsregio moet trachten om alles te bieden wat een slimme stad te bieden heeft. Met onze divers samengestelde bevolking moet het lukken om talentvolle mensen te betrekken in de uitbouw van Limburg als een creatieve regio. Een slimme stadsregio als Limburg zoekt immers kwaliteit in haar kleinste vezels.

Daarom wordt ingezet op stadsvernieuwingsprojecten die de lokale woon- en leefkernen versterken. Versterking van de kernen van het regionaal stedelijk gebied, verhoogde kwaliteitsvolle uitbreiding van de Klein Stedelijke Gebieden (KSG) en nieuwe ruimtelijke goed afgewogen ontwikkelingen in kernen gelegen in de omgeving van verkeersknooppunten, moet van Limburg een eigen op maat geschreven veranderingsruimte maken waarin de leefbaarheid en functionaliteit worden versterkt en de beleving van de publieke ruimte wordt verhoogd.

Het gaat dus om duurzame en kwaliteitsversterkende keuzes. Kwaliteit van de openbare ruimte en duurzame ontwikkeling zijn de streefdoelen om Limburg blijvend als een kwaliteitsregio te beleven.

De aanleg van weginfrastructuur is eveneens publieke ruimte. Laat ons daarom dat niet langer los zien van de omgeving, maar de weg net een geïntegreerde plaats geven passend in een groter geheel.

Een rotonde, een ringweg, een doortocht, creëren immers nieuwe plaatsen in – of aan de rand van de stad, gemeente of in het landschap. Laat ons daar iets mee doen. Vooraf goed nadenken. Vanaf het begin bij de ontwerpfase, maar evenzo bij de uitvoering, alle betrokken partijen betrekken. Samenwerking tussen de diensten van wegen, verkeer, stedenbouw, ruimtelijke planning en groen zijn hierbij essentieel. Zo wordt de ruimtelijke en belevingskwaliteit van een project alleen maar beter.

Lokale identiteit is uniek en moet net versterkt worden bij de planning en aan-

pak van de openbare ruimte. Soms ligt deze identiteit voor de hand, soms moet je een creatief proces volgen en doordacht handelen. Altijd vertaalt deze aanpak zich in het bereiken van een hoge kwaliteitsstandaard en hiermee samenhangend een hoge appreciatie vanwege de bewoners, gebruikers en het publiek.

Kwaliteit betekent hier niet alleen gebruik van duurzame materialen, maar ook beeldkwaliteit, verkeersveiligheid, sociale veiligheid, toegankelijkheid; kortom belevingskwaliteit.

Het eigenaarschap van de publieke ruimte is versnipperd over verschillende diensten en daardoor ontbreekt vaak een coherente aanpak. Dit moeten wij kunnen vermijden.

Publieke ruimten staan niet los van hun omgeving en hun gebruikers. De betekenis en de waarde van de publieke ruimte reikt veel verder dan de grenzen van de afbakening van het plangebied.

Goede en doordachte inrichting draagt bij tot de kwaliteit van de ruime omgeving: de buurt, het stadsdeel of het landschap.

Laat ons de publieke ruimte koesteren en bij de herinrichting niet de makkelijkste weg kiezen van het knip- en plakwerk, want dan dood je net de identiteit en bij uitbreiding een goede beleving.

Een les geschiedenis

De eerste mensen leefden in Afrika. Daarna volgde een migratiegolf naar de vruchtbare sikkels rond de Middellandse Zee en de Perzische Golf. Vervolgens ontstonden de vroege nederzettingen van landbouwers in heel Zuid-Europa en zo verder naar alle continenten.

De les geschiedenis laat er geen twijfel over bestaan: volkeren migreren als van nature, naar vruchtbaardere gebieden, naar groeiende economische polen, op de vlucht voor oorlog of vervolging. Dat was vroeger zo en dat is vandaag niet anders.

Migratie zal er altijd zijn. Migreren is “des mensen”. Mensen zullen altijd op zoek zijn naar een betere plek om te leven, voor henzelf, maar ook voor hun kinderen.

De krachten die in het verleden de migratie hebben aangedreven blijven ook vandaag bestaan en worden nog versterkt door de toenemende globalisering, internet en de toenemende kloof tussen rijke en arme landen.

Migratie heeft de wereld vorm gegeven. Het zorgde voor vernieuwing en verspreiding van ideeën. Vandaag – de schaduwkanten buiten beschouwing gelaten – zorgt ze voor ons op middellange termijn dat de gevolgen van de demografische evolutie (stagnerend geboortecijfer en vergrijzing) worden aangepakt en dat de huidige en toekomstige arbeidsmarktbehoeften worden ingevuld. Zo draagt migratie ook bij aan de groei van een regio. Concreet betekent dit dat ons fruit nog geplukt wordt, dat onze functies in de verpleging worden ingevuld, dat tal van knelpuntberoepen worden ingevuld, ...

Migratie is zo oud als de mensheid.

Het verhaal van de mensheid is een verhaal van migratie, vermenging, assimilatie en uitwisseling van talen en culturen. Het is dus geen verhaal van homogene volken en culturen. Geen verhaal van bloed en bodem. Het DNA van de mens, het levende paspoort van ons aller verleden. De hele menselijke geschiedenis zit vervat in het rijke palet van ons eigen DNA-type. De evolutieleer is het bewijs dat migratie niet alleen de wereld, maar ook elk van ons heeft vorm gegeven.

Tot slot

Wat mensen verbindt, bindt hen ook!

De toekomst voor Limburg is aangebroken en heeft een naam: samenwerken.

Jos Aerts, Blue corn-duo (Nepal)

Jos Aerts, Fisher with cormorants (China)

Jos Aerts, Nice bottle (China)

In bijlage de maandelijkse columns van de gouverneur verschenen als vrije tribune in Het Belang van Limburg (januari–oktober 2011).

De kijk van de gouverneur

Ondanks de harde realiteit van rampspoed en menselijk leed die ons het voorbije jaar weer bracht en waarvan de aangrijpende beelden van de jaaroverzichten op ons netvlies gebrand zijn viel er toch – ook in onze provincie – positief nieuws te melden

De Limburgse economie tekende een voorzichtig herstel op, de export en de investeringen groeiden weer en de werkloosheid kende opnieuw een daling tot op het niveau van 2008. Ford Genk kreeg 3 nieuwe modellen toegewezen en meteen werkzekerheid tot 2020 en in Plopsa Hasselt genoten duizenden Limburgse kinderen op Kerstdag van een mooi aanbod spel en plezier.

Na anderhalf jaar gouverneurschap heb ik een provincie leren kennen van ondernemende mensen. Wij zijn een hardwerkend, inventief en dynamisch volk met een gastvrije geaardheid die gedragen wordt door een – welhaast legendarisch – Limburggevoel. Onze mensen doen het goed in Limburg en ook (ver) daarbuiten. Kim Clijsters in het tennis is een evidentie. Maar ook andere sporters deden het goed. Denk bijvoorbeeld aan snookerspeler Luka Brecel die zich mag meten met de wereldtop, aan Tara Lauwers, Lotte Penders en Laurine Klingenberg die de gouden medaille behaalden in het volleybal op de Jeugdolympiade, aan topscorer Jelle Vossen, bondscoachen Georges Leekens en Eric Gerrits. Jo Nelissen uit Munsterbilzen werd verkozen tot Jonge creatieve wereld-ondernemer van het jaar, Wouter Beke uit Leopoldsburg werd CD&V-voorzitter, de luchtshow Sanicole kreeg een internationale erkenning voor hun marketing aanpak, de Limburgse ziekenhuizen werden door Test Aankoop uitgeroepen tot de meest kindvriendelijke van het land, Anneleen Lenaerts uit Peer werd de nieuwe soloharpiste voor het presti-

gieuse Wiener Philharmoniker, ... En de lijst is nog langer.

Prestaties en realisaties om trots op te zijn en mee te nemen in onze gezamenlijke betrachting om morgen nog beter te doen. Want dat laatste is nodig. Om de welvaart en het welzijn in onze regio te behouden en te verbeteren zullen wij ons nog meer moeten onderscheiden van de anderen. Wij mogen dus zeker geen schrik hebben van verandering. Veranderingen en vernieuwingen zijn nodig. In alle sectoren en domeinen. De economie zal moeten vergroenen en meer duurzaam worden. Dat betekent kiezen voor propeere technologieën en hernieuwbare vormen van energie en materialen. Het hoger onderwijs zal meer dan ooit moeten inzetten op internationalisering. Onze studenten moeten onder de kerktoeren uit en meer naar het buitenland voor een deel van hun opleiding. Onze universiteiten moeten meer buitenlandse studenten en onderzoekers aantrekken. Talenkennis wordt van levensbelang, in bijzonder de kennis van het Nederlands zal voor bepaalde bevolkingsgroepen een zaak zijn van hoogste prioriteit willen wij aan onze hogescholen en universiteiten voldoende doorstroming krijgen. Maar ook de kennis van onze buurtalen, het Frans en het Duits is nodig. Zo opent zich een wereld van meer mogelijkheden op vlak van werken, studeren en vrije tijd. De ondernemer moet innoveren en over de grenzen durven kijken want daar liggen de mogelijkheden voor groei en ontwikkeling. De overheid tot slot moet meer en beter kunnen met minder en vooral zich richten op haar kerntaken. En u en ik? Als burger, organisatie of ondernemer gaan we zelf meer onze verantwoordelijkheid moeten opnemen. Meer zelf doen en niet afwachten tot anderen het doen. Een mooi voorbeeld is de laatste winterprik die ongemeen hard insloeg in het dagelijks leven. Op zo een moment is het van belang dat iedereen vanuit een vorm van zelfverantwoor-

delijkheid zorgt dat tenminste zijn stoep sneeuwvrij wordt gemaakt. Dit zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn die niet met boetesystemen moet afgedwongen worden.

Wordt 2011 dan een beter jaar? Als wij samen deze ambitie hebben dan ben ik daar zeker van.

Herman Reynders
Gouverneur

Hier spreekt iedereen Nederlands

Onze provincie staat voor een immense uitdaging. Meer dan vroeger stellen wij vast dat een veel te grote groep jongeren en jongvolwassenen in onze provincie onvoldoende Nederlands kent.

Nochtans is de kennis van het Nederlands essentieel, zelfs bijna van levensbelang, wil men hier mee kunnen in het onderwijs, in het brede sociale leven en op de arbeidsmarkt. De taal leren van jongs af aan, best al met de papflles mee, zorgt ervoor dat de schoolcarrière niet hapert, dat men een diploma kan behalen, toch wel de basis voor een kwaliteitsvol leven.

Vandaag zien wij dat een te hoog aantal leerlingen schoolse achterstand oploopt vooral omdat zij de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen. Het uiteindelijke resultaat is dat zij geen diploma behalen en daardoor niet ten volle al hun talenten en mogelijkheden kunnen benutten. Taalachterstand legt daardoor de kiem voor de groeiende maatschappelijke ongelijkheid. Dit is vooral jammer voor de jongeren zelf, maar ook voor hun gemeenschap en bij uitbreiding voor heel de Limburgse samenleving.

Want het resultaat hiervan is dat wij morgen niet meer voldoende vakmensen vinden. Dat bijvoorbeeld

de vacatures voor verzorgende beroepen onvoldoende ingevuld worden. Dat men luidop denkt aan een nieuwe migratie-instroom terwijl wij hier vandaag voldoende jonge mensen hebben die deze jobs perfect aankunnen mits er aan de taalachterstand wordt geschaafd. Mits de competenties van zij die een allochtone origine hebben ten volle worden erkend en gebruikt. Een probleem dat zich niet enkel in de zorgsector stelt maar zich ook gaat manifesteren bij andere beroepen. Kortom een tekort aan ingenieurs, dokters, vaklui, in het algemeen goed opgeleide mensen, dreigt.

Meerdere oorzaken liggen hier aan de grondslag. Wat maakt dat het een complex maatschappelijk probleem is dat een breed antwoord noodzaak.

Taalachterstand heeft evenzeveel te maken met de thuissituatie, met de soms moeilijke leefomstandigheden, met de behoudsgezinde homogeniteit van de buurtgemeenschap, met huwelijksmigratie, met de thuistaal als met te weinig betrokkenheid van de ouders. Taalachterstand is hier een zaak van beperkte kansen en soms van armoede. Maar evenzo met het gebrek aan toekomstperspectief. Met een arbeidsmarkt die nog altijd te weinig openstaat, met een niet voldoende afgestemde trajectbegeleiding op nieuwe beroepen, met een te beperkte invulling van individuele beroepsopleidingen, met de manke score van diversiteitsplannen op de werkvloer, ... Gedeelde verantwoordelijkheid dus van velen in onze samenleving. Met andere woorden hier ligt niet alleen een opdracht voor het onderwijs. Ook de ouders, de betreffende leefgemeenschap, tal van organisaties, het bedrijfsleven maar ook de overheid, ... iedereen op alle niveaus draagt hier een grote verantwoordelijkheid.

Daarom is er nood aan een systematische, integrale en snelle aanpak. Niet opnieuw een zoveelste project,

dat omwille van een gebrek aan middelen al na een jaar wordt stopgezet, maar acties op het terrein zelf, die vele jaren worden volgehouden. Het is 5 voor 12. We mogen niet meer talmen. Naast initiatieven die vandaag her en der al genomen worden en die wij zeker moeten stimuleren heeft Limburg nood aan een totaalaanpak, een "Masterplan" dat ervoor zorgt dat het probleem in zijn totaliteit wordt aangepakt en dat een strategie uitwerkt die ervoor zorgt dat zo snel als mogelijk iedereen in Limburg het Nederlands vlot machtig is. Al spreken we dit in Limburg misschien een tikkeltje trager.

*Herman Reynders
Gouverneur*

Taalstrijd

Kennis van vreemde talen opent het venster op de wereld. Het is een cliché, maar het blijft een feit dat meerdere talen beheersen ontzettend belangrijk is, zeker in een wereld die alsmar meer globaliseert en waar de grenzen alsmar meer vervagen

Ook – of beter gezegd – zeker in Limburg moet meertaligheid een vanzelfsprekendheid zijn. Gelegen in het hart van Europa, te midden van de Euregio, met zijn 3 talen en 5 culturen, beschikt Limburg samen met de provincies Luik en Nederlands Limburg, de Duitstalige Gemeenschap en de regio rond Aken over alle troeven om uit te groeien tot een topregio. Een essentiële voorwaarde om te genieten van deze voordelen is een goede beheersing van de talen van onze burens. Eén taal is dus niet genoeg. Dit betekent concreet dat wij niet alleen het Nederlands – het belang van een goede en vlotte kennis hiervan toonde ik in mijn vorig stuk reeds aan – en eventueel de taal van het moederland (Turks, Arabisch, Italiaans,

Spaans, ...) moeten beheersen maar ook best het Frans, het Duits en het Engels machtig zijn. Want wie vlot in een tweede, derde, vierde taal uit zijn woorden komt legt makkelijker contacten, verbreedt zijn culturele horizon, maar bovenal vergroot zijn kansen op de arbeidsmarkt.

En al staat Vlaanderen bekend om zijn meertaligheid en hebben wij de reputatie om over een goede talenkennis te beschikken, toch kunnen we er niet omheen dat onze talenkennis er langzaam op achteruit gaat. Dat is jammer want deze rijkdom mogen we niet verloren laten gaan. Deze negatieve evolutie moet dan ook gekeerd worden.

In deze taalstrijd blijft taalonderwijs primordiaal. We moeten blijven investeren in onze taalopleidingen en jongeren aansporen om zoveel mogelijk talen te leren. Maar het moet meer zijn dat dat. Het is niet omdat men een taal leert dat men deze ook vlot spreekt. Ondanks alle inspanningen die in het onderwijs geleverd worden, is vlot communiceren in een andere taal in levensechte situaties geen evidentie.

Talenkampen, stages, uitwisselingen en andere taalactiviteiten toetsen de theoretische taalkennis aan de praktijk. Ik doe dan ook een oproep aan alle onderwijsinstellingen, steden en gemeenten om te investeren in talenkennis door het organiseren van stages, uitwisselingen en taalkampen. Het Europees project Linguacluster waar de provincie Limburg leadpartner van is, kan als voorbeeld dienen. Linguacluster dat zich richt naar leerlingen, leerkrachten, scholen, werkzoekenden en werknemers, is een breed leeroffensief om de kennis van de nabuurtalen Frans en Duits te verbeteren. Daarbij staat het samenwerkend leren met je euriogebuurt centraal. Linguacluster slaat bruggen naar andere mensen en opent wegen naar andere regio's en culturen. Samen grensoverschrijdend werken aan de talenkennis, dat is werken

aan een betere gezamenlijke toekomst. Want talenkennis vergroot de studie- en tewerkstellingsmogelijkheden, verruimt je horizon, verhoogt de creativiteit, maakt een einde aan culturele stereotypen en bevordert de sociale samenhang en de welvaart.

Het is duidelijk dat de toekomst in Limburg, in de Euregio, en bij uitbreiding in Europa en heel de wereld, aan diegene is die, niet alleen een goede opleiding heeft, maar ook meerdere talen spreekt. Vandaar mijn oproep naar elke Limburger individueel als naar de overheid, het onderwijs en alle betrokken maatschappelijke actoren om hierin te investeren. Geen tijd te verliezen! Pas de temps à perdre! No time to lose! Keine Zeit zu verlieren!

Herman Reynders
Gouverneur

Meer Limburg in de wereld, meer wereld in Limburg

Geen mens twijfelt er nog aan dat de wereld één groot dorp geworden is. Zo kom je bijvoorbeeld vandaag overal ter wereld Limburgers tegen. Actief voor hun werk, op vakantie of om te investeren. Ter illustratie een kleine greep van succesvolle Limburgse expats: Hasselaar Piet Cremers is reeds jaren actief in Hong Kong, Miriam Cops uit Genk was algemeen directeur van het Belgisch paviljoen op de wereldexpo in Shanghai, Guy Joosten uit Hasselt pendelt als operaregisseur vaak naar het buitenland, Robert Cailliau uit Tongeren die mee aan de basis lag van het internet werkte jaren in Genève. Eenzelfde beeld krijg je in Limburg waar je met gemak mensen ontmoet van over heel de wereld. Bij Hansen Transmission in Lommel, Punch Powertrain in Sint Truiden, Ford in Genk en de Ford testbanen in Lommel werken of investeren respectievelijk mensen uit India, China,

Duitsland en andere Europese landen. Vooral jonge mensen zijn “footloose” geworden. Zij zwermen moeiteloos uit over de wereld maar behouden toch een hechte band met hun streek van herkomst.

Deze grenzeloze Limburgers versterken het economisch profiel van onze provincie in het buitenland en zij zijn het levende bewijs dat onze provincie zich openstelt voor de wereld. En dit is nodig. Want in een samenleving die steeds meer integreert en in een economie die sterk geglobaliseerd is, moet elke regio die haar toekomst wil verzekeren over de grenzen heen kijken en ervoor zorgen dat zij in de wereld aanwezig is en haar lokale sterktes internationaal in beeld komen. Dit is tegelijk de noodzakelijke voorwaarde om ook morgen nog de welvaart en het welzijn in onze regio te kunnen behouden en liefst nog te versterken.

Onze groeimogelijkheden liggen daarom vooral buiten de grens. Dit geldt voor onze onderwijs- en kennisinstellingen maar evenzo voor onze ondernemers en investeerders. Het hoger onderwijs en de universiteit zullen meer dan ooit moeten inzetten op internationalisering. Onze studenten moeten onder de kerktoeren uit en meer naar het buitenland, zeker voor een deel van hun opleiding. Zij moeten daarvoor extra gemotiveerd, ondersteund en begeleid worden; uitwisselingen moeten daarom meer regel dan uitzondering worden. Fundamenteel en toegepast onderzoek, opleiding en training moeten zich toespitsen op een maatschappij gebaseerd op kennis en op dienstverlening en dit in een globaal en internationaal perspectief. Onze universiteit moet er bovendien alles aan doen om meer buitenlandse studenten en onderzoekers aan te trekken. Zo verhoogt men de kwaliteit en versterkt men het wetenschappelijk onderzoek. Ook ondernemers hebben er alle baat bij om de internationale dimensie toe te voegen aan hun

bedrijfsvoering. Concurrentieel blijven, nieuwe markten ontginnen, spreiding van risico's en schaalvoordeel genereren zijn maar enkele van de vele motieven waarom bedrijven vandaag internationaal moeten gaan. Maar bovenal moet het naast een noodzaak ook een uitdaging zijn om internationale netwerken uit te bouwen en nieuwe kansen niet onbenut te laten.

Tenslotte zullen wijzelf moeten zorgen dat buitenlandse investeerders onze sterktes leren kennen. Internationale acquisities (m.a.w. het aantrekken van buitenlandse bedrijven) moet voor ons een strategische keuze worden met de hoogste prioriteit.

Wij moeten dus meer naar buiten kijken. Over de grenzen heen durven stappen. Of nog beter de grenzen slopen want grenzen verarmen het denken en remmen ontwikkeling en vernieuwing af. Wij moeten meer Limburg in de wereld brengen en meer de wereld naar Limburg halen. Internationaliseren mag dan al een kwestie van overleven zijn! Actief zijn in de Benelux of de Euregio en partners en handelsrelaties opzetten in Europa vormt al een wereld van verschil. Het moet immers niet altijd ver weg zijn.

Wij moeten een provincie worden die open staat voor – en onbevangen kijkt naar de wereld. Dat werkt verrijkend en verhoogt zondermeer onze kwaliteit van leven. Degenen die er anders over denken – uit nostalgie of om welke reden ook, zij die dit als bedreigend ervaren en muren willen opwerpen – zijn zich niet bewust van de zware hypotheek die zij hiermee leggen op onze groei, onze culturele ontplooiing en niet in het minst op onze welvaart.

De kracht van een CO₂-neutraal label

Tegen 2020, in 10 jaar tijd, een CO₂-neutrale regio worden, is de ambitie

van onze provincie. Hiermee wil Limburg beter doen dan Europa dat de doelstelling heeft om tegen 2020 de CO₂-uitstoot met 20 procent te verminderen ten opzicht van 1990. Waarom willen wij CO₂-neutraal worden? Wel CO₂ is één van de belangrijkste oorzaken van de opwarming van de aarde. Met andere woorden willen wij onze planeet leefbaar houden dan moeten er snel, serieuze inspanningen gebeuren om de CO₂-uitstoot drastisch te verminderen. De provincie Limburg wil duidelijk een stap verder gaan dan Europa omdat wij geloven dat wij als groene regio hier een traditie en een opdracht hebben om vooruit te lopen in deze strijd. Als enige regio in de wereld een CO₂-neutraal label kunnen voorleggen heeft daarenboven niet alleen ecologische voordelen maar is ook economisch interessant. Wij zijn ervan overtuigd dat wij hierdoor onze aantrekkingskracht op investeerders verhogen, jobs creëren en ons presenteren als innovatieve en vooruitstrevende regio.

Deze ambitie realiseren vergt zonder twijfel een engagement van ieder van ons. Iedereen moet bereid zijn om hieraan mee te werken, om zijn of haar levenswijze te veranderen. Om innovatief en creatief te worden. Om intelligent en duurzaam om te gaan met alles wat wij hebben. Een afwachtende houding aannemen is niet van toepassing. We moeten nu zelf onze verantwoordelijkheid opnemen. Ieder van ons kan morgen al aan de slag om schoner, eerlijker, natuurlijker en gezonder te gaan leven.

De provincie Limburg wil hierin het voortouw nemen.

Met het TACO₂-plan heeft het provinciebestuur de hand aan de ploeg geslagen. Geruggensteund door een wetenschappelijke studie en met de hulp van Infrac, de Bond Beter Leefmilieu en Duurzaam Bouwen Limburg wil het provinciebestuur

alle Limburgse gemeenten, bedrijven, organisaties, instellingen en de bevolking engageren en enthousiast maken om samen te werken aan deze duurzame verandering. Zo is het de bedoeling om samen een klimaatplan op te stellen en van daaruit acties te ondernemen in alle sectoren, van energie over transport tot industrie en huishouden. Van landbouw en natuur, over handel en diensten. Met haalbare, betaalbare en meetbare maatregelen moeten concrete doelen gehaald worden die een maximale CO₂-reductie realiseren, een optimalisatie van de energie-efficiëntie en een begin van zelfvoorziening nastreven.

Met dit ambitieus gemeenschappelijk Limburgse actieplan leveren wij niet alleen een fundamentele bijdrage in de strijd tegen de opwarming van de aarde, maar zetten wij door ons engagement tevens onze regio prominent op de wereldkaart als eerste regio die CO₂-neutraal wil zijn in 2020. Wij scoren daardoor niet alleen als voorbeeldregio maar maken onze provincie meteen ook dubbel interessant om er te wonen en te investeren.

Optimisme is een morele plicht. Limburg zal morgen een welvarende, propere, groene en duurzame regio zijn die elke dag opnieuw haar bijdrage levert aan de strijd tegen de klimaatverandering. En een duurzame provincie heeft vanzelfsprekend ook impact op onze eigen gezondheid. Wij gaan daarom samen voor een gezonde en CO₂-neutrale provincie!

*Herman Reynders
Gouverneur*

Bereikbaarheid is belangrijk

Heeft u er al bij stil gestaan hoe centraal Limburg gelegen is in Europa en welke meerwaarde dit voor onze provincie betekent?

Omgeven door Nederland, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, nabij belangrijke centra zoals Brussel, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Frankfurt, Keulen, Parijs en Londen ligt Limburg midden in het kloppend hart van Europa. 60 % van de Europese koopkracht ligt binnen een straal van 500 km. We hebben een unieke vestigingslocatie, zeker voor de logistieke sector. Deze uitstekende troef moeten we verder uitspelen. Een goede bereikbaarheid en een vlotte doorstroming zonder al te veel fileleed zijn dan ook ontzettend belangrijk voor onze regio.

Een van de grootste uitdagingen voor de federale, de Vlaamse regering, het provinciebestuur en de Limburgse steden en gemeenten zal erin bestaan om deze goede bereikbaarheid ook in de toekomst te verzekeren. Temeer daar we, of we dat nu graag horen of niet, er niet omheen kunnen dat het verkeer alsmaar intenser zal worden. Daarom dienen grote Limburgse infrastructuurwerken met als meest in het oog springende de Noord-Zuidverbinding, de verdere uitbouw van het openbaar vervoer met het Spartacusproject en de heractivering van de IJzeren Rijn zo snel als mogelijk uitgevoerd worden.

De Noord-Zuid moet Noord-Limburg beter ontsluiten en de relatie met Midden en Zuid-Limburg versterken. De huidige drukke gewestweg kan de verkeersdruk niet aan met files, tijdverlies, verkeersongevalligheid en economische verliezen tot gevolg.

Door het Spartacusproject – een fijnmazig netwerk van openbaar vervoer met trams, bussen en treinen – krijgen de Limburgers via het openbaar vervoer betere en snellere aansluitingen zowel binnen als buiten Limburg. Naast milieuwinst en een verhoogde verkeersveiligheid zal onze provincie ook socio-economisch de vruchten van dit plan plukken. Vergelijkbare projecten in Bordeaux, Saarbrücken en

Valencia bewijzen dit. Het moderne lightrailproject toont daarenboven aan dat Limburg een provincie is die vooruitblijkt en kiest voor toonaangevende investeringen.

De IJzeren Rijn, de goederenspoorlijn die de Antwerpse haven via Noord-Limburg en Nederland met het Duitse Ruhrgebied verbindt, is een derde belangrijk mobiliteitsdossier voor onze provincie. De heractivering van deze spoorlijn zou voor Limburg zowel economisch als op het vlak van mobiliteit een meerwaarde zijn.

De logistieke sector, bestaande uit bedrijven, potentiële investeerders, werknemers, inwoners en toeristen, iedereen heeft baat bij een goede mobiliteitsaanpak. Dit betekent ook dat er verder aandacht moet gaan naar verkeersveiligheid en beter fietscomfort en dat andere vervoersmodi zoals het spoor met snellere verbindingen naar Brussel, Antwerpen en Luik, de waterwegen en het autowegennet – de werken aan het klaverblad van Lummen schieten trouwens goed op – niet uit het oog verloren mogen worden. Ook hier zijn bijkomende investeringen noodzakelijk. Het Limburgplan bis zal hier ook de aandacht op vestigen.

En door ons verplaatsingsgedrag aan te passen, laat de auto voor korte verplaatsingen al eens sneller staan, draagt iedere Limburger op een eenvoudige manier zijn of haar steentje bij aan een meer mobiele provincie. Limburg moet in beweging blijven, want dat is goed voor onze economie en voor ons welzijn.

Herman Reynders
Gouverneur

Water bij de wijn

“Voorbijganger redt vrouw uit woningbrand”. “Omwonenden bieden gestrande Pukkelpoppers hulp aan”. “Fietser helpt drenkeling uit kanaal”.

Het zijn slechts enkele recente krantenkoppen die aantonen dat mensen dikwijls op een fantastische manier kunnen reageren, hulp bieden, mekaar bijstaan. Zelfs in uiterst moeilijke omstandigheden en zonder aan zichzelf te denken. Dit is supergoed en fantastisch.

Maar langs de andere kant kunnen wij ook soms zeer onredelijk zijn. Zelfs op een manier die ons eigen welzijn schaadt. Krantentitels als “Buurtprotest tegen de bouw van een windmolen”, “Procedureslag tegen uitbreiding van een bedrijventerrein”, “Actie tegen de bouw van een rusthuis”, “Zwarte vlaggen tegen nieuwe verkaveling”, “Vermoeden van hinder hypothekeert aanleg van belangrijke verbindingsweg” spreken boekdelen.

Ik kan begrip opbrengen voor een aantal van deze reacties. Iedereen heeft immers het recht om permanent kwaliteitsvol te wonen, te leven. Daarom heeft de overheid een aantal procedures en regels voorzien zoals het openbaar onderzoek met daaraan gekoppeld hoorzittingen en het Milieu Effecten Rapport, die één en ander goed regelen en iedereen de kans biedt om hun bezwaren te uiten. En uit ervaring weet ik dat de overheid met zeer veel aspecten rekening houdt om overlast te voorkomen. Maar aan de andere kant kan het toch ook niet zijn dat belangrijke maatschappelijke projecten niet gerealiseerd worden, sommige zelfs omwille van het protest van één persoon.

Hoe verklaren wij dan dit protest? Protest om het protest? Want niemand zal ontkennen dat rusthuizen nodig zijn. Die enkele auto's die per dag extra de voordeur voorbij rijden kunnen toch niet het probleem zijn. Niemand die zal ontkennen dat wind, zon en warmtekracht de energiebronnen van de toekomst zullen zijn. Niemand die de baten niet inziet van nieuwe industrieterreinen. Nieuwe jobs zijn nodig. Broodnodig

voor de groei van onze regio en de toekomst van onze kinderen.

Vandaar mijn oproep om alles in een breder perspectief te zien en om wat begripvoller te zijn. Zouden we niet beter allemaal een beetje water bij de wijn doen en dat beetje hinder als normaal beschouwen? Het is toch logisch dat in onze dicht bevolkte regio, die zich nog verder wil ontwikkelen, een beetje ‘meer’ ongemak immers niet te vermijden is. Aan de overheid om hierover te waken en al het mogelijke te doen om rekening te houden met te-rechte klachten en om de eventuele overlast billijk te verdelen, zodat niemand echt moet inboeten op zijn leefkwaliteit!

Herman Reynders
Gouverneur

Armoede is overal en vlakbij

Minstens 106 000 Limburgers (13 %) hebben een inkomen dat niet volstaat om een normaal leven te leiden. Hun inkomen ligt onder de Europese armoedegrens. 56 % van de Turkse en Marokkaanse gezinnen in België moeten het rooien met een inkomen onder de Europese armoedegrens. Minstens 15 500 Limburgers (2 %) moeten rondkomen met een inkomen dat te weinig is om te overleven. 21 % van alle leerlingen in het secundair onderwijs in Limburg loopt een groot risico om de school te verlaten zonder diploma of getuigschrift. Het wiegje van 10 % van alle baby's die in een jaar in Limburg geboren worden staat in een kansarm gezin.

Armoede is dus overal en vlakbij. Niet het soort armoede waardoor mensen sterven van de honger. Wel de armoede die mensen verhindert de materiële en de immateriële vruchten te plukken van onderwijs, arbeid, culturele instellingen,

huisvesting, gezondheidsvoorzieningen, ... De bittere kansarmoede die mensen hun ontwikkelingskansen en zelfwaardegevoel ontnemt; armoede die mensen niet toelaat te worden wie ze willen zijn. Het is een armoede die mensen uitsluit van het deelnemen aan de samenleving waardoor ze niet kunnen leven als een gewone burger. Ook die armoede verdwijnt niet.

Bovendien is het in deze moeilijke economische tijden absoluut nodig om zeer waakzaam te zijn dat er niet nog meer mensen in armoede geraken. Hoe moeilijk het ook lijkt maar één van de eerste zaken die wij kunnen doen is zorgen dat mensen een passende job kunnen vinden die hen een toereikend inkomen verschaft. Een fatsoenlijk inkomen biedt immers de beste garantie om terug als normale burger te kunnen meedraaien.

Daarnaast kan een persoonlijke coaching – op maat en met respect voor de zelfwaarde van elk individu – de mensen helpen hun leven weer in handen te nemen. Zij die dan nog niet zelfredzaam zijn moeten wij intensiever gaan begeleiden. Simpel weg betekent dit dat men hen bij het handje neemt en leidt naar de VDAB, de interimkantoren, de sociale diensten, ... maar evenzo naar de energieleveranciers, de school van de kinderen, de sociale huisvestingsmaatschappij om letterlijk deuren te openen naar een begin van oplossing.

17 oktober is het opnieuw “Werelddag van Verzet tegen Armoede”. Laat ons die dag aangrijpen om deze onrechtvaardigheid samen te bekampen met al de middelen die wij hebben.

Herman Reynders
Gouverneur

Jos Aerts, Enjoy on back (China)

Colofon

Een uitgave van
Herman Reynders, gouverneur

Tekst en eindredactie
Ronald Hoebers
Michel Carlier

Grafisch ontwerp & typografie
Dion Boodts – Grafische Productie,
Informatie en Communicatie, provincie Limburg

Fotografie
Jos Aerts
Coverbeeld: White sandbag (Nepal)

Druk
Drukkerij Paesen – Opglabbeek

Papier
Olin Smooth High White, 120 gr. & 250 gr.

Lettertypes
Le Monde Livre, Le Monde Sans (Jean Francois Porchez)

Oplage
600 ex.

D/2011/5857/74

inspireerden deze Rede

Jos Aerts
Jean Paul Coenen
Mieja Engelen
David Michiels
Willy Miermans
Peter Renard
Jan Vilain
Jo Wiertz

LIMBURG

